

ประวัติวัดอินทารามโดยสังเขป

พิมพ์เป็นบรรณาการ

สำหรับ

ผู้มาชมโบราณวัตถุ และผู้มาถวายความเคารพ

แด่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

294.3135

ป 373

๓๙ มกราคม ๒๔๙๗

คำนำ

วัดอินทาราม ธนบุรี เป็นวัดประวัติศาสตร์เกี่ยวด้วย
สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีโบราณวัตถุเนื่องด้วย
พระองค์ท่านหลายอย่าง ทราบว่าเป็นสำคัญคือพระแท่นบรร-
ทมไถ่ยาคน เป็นพระราชอาคันสำหรับประทับแรมทรงสด
และทรงพระกรรมฐาน มีนักโบราณคดีและผู้ที่มีความ
กตัญญูในพระองค์ ได้พากันมาชมและถวายเป็นความเคารพ
ที่พระแท่นเป็นอันมากทุกวันนี้ได้ขาด

เพราะเหตุนี้แหละ เป็นเหตุให้ข้าพเจ้าเรียบเรียง
ประวัติวัดอินทารามโดยสังเขปขึ้น ประสงค์จะให้
บรรณาการ เครื่องอนุสรณ์ถึงพระองค์ท่านผู้กษัตริย์ แก่
ผู้มีความกตัญญูในพระองค์ท่านหลาย ข้าพเจ้าขอทูลถวาย
พระราชกุศลอันเกิดแต่หนังสืออันทูลนี้แด่สมเด็จพระเจ้า
ตากสินมหาราช พระองค์ผู้ทรงกู้ชาติไทยให้วัฒนา

พระวชิรรมุนี

เจ้าอาวาสวัดอินทาราม

๑๘ มกราคม ๒๔๘๗

พระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

คำโคลง

เฉลยนามบพิตรเจ้า	ตากสิน พระเอย
ชลเนตรราชภูริไพลิน	หลังแล้ว
ทวนตรักระลึกจินตน์	จอมกษัตริย์ นนา
ท่านหรรอก ไทยจึงแคล้ว	คลาดเงอม มื่อมารฯ

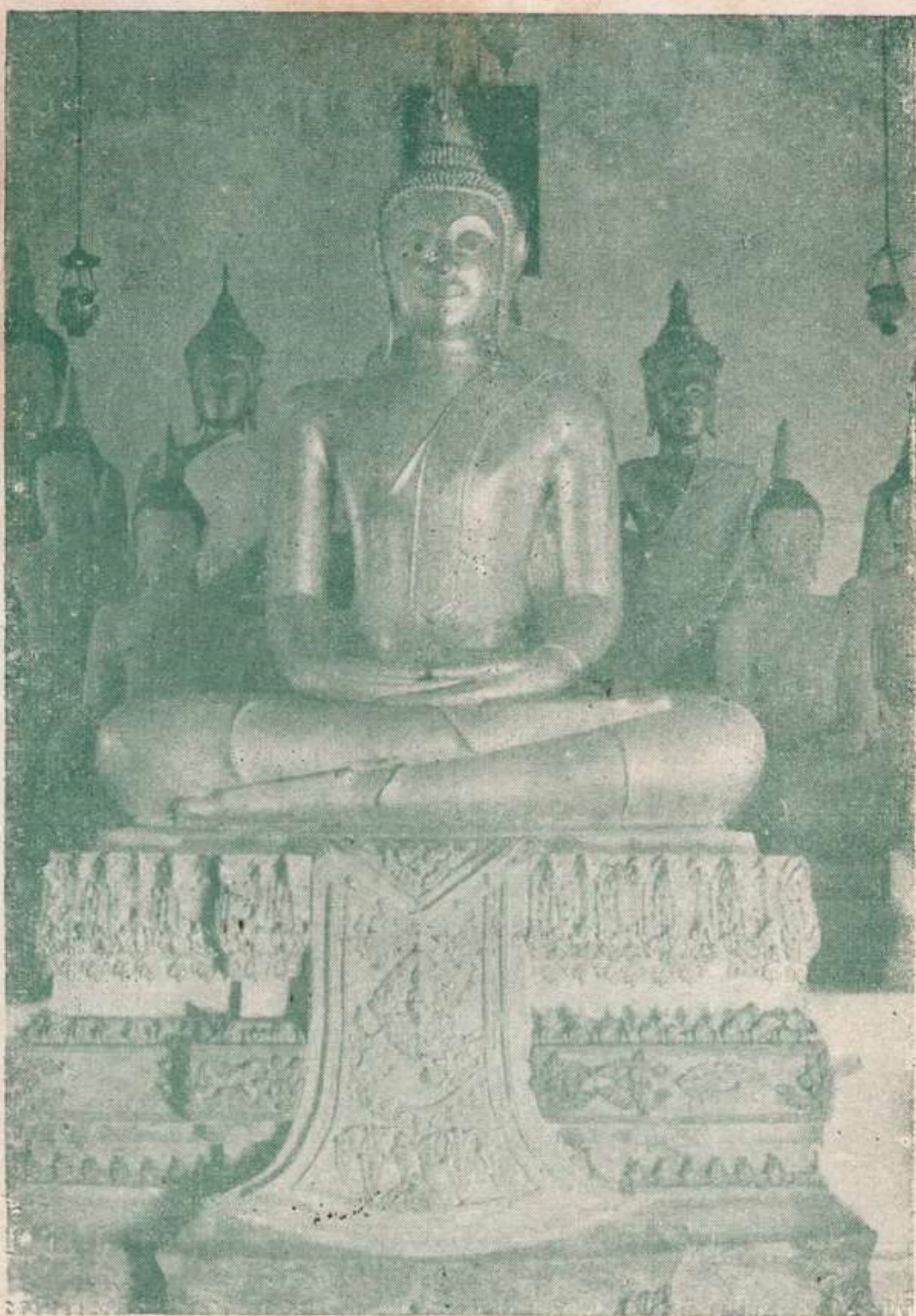
ประวัติวัดอินทารามโดยสังเขป

วัดอินทาราม เป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดวร
วิหาร ตั้งอยู่เลขที่ ๒๐๐ ถนนเทศบาลไทย ปากคลอง บางย-
เรือ ริมคลองบางกอกใหญ่ ตำบลตลาดพลู อำเภอธน-
บุรี จังหวัดธนบุรี
เนื้อที่ของวัด เดิมเป็น แปลงเดียวกันตลอดทั้งวัด
ต่อมาการรถไฟได้ขุดทางเข้ามาทางหลังวัด กั้น
เนื้อที่วัดเข้ามาพอดเป็นเขต ทางด้านตะวันตกจดถึงคลองบาง
ยเรือ และ เทศบาล นครธนบุรี ได้ ตัดทาง รถยนต์ เข้ามา ทาง
ด้านตะวันออก เชียดกำแพงรอบนอกพระอุโบสถจดถึงลำ
คลองบางยเรือ เพราะเหตุนี้ เนื้อที่วัดจึงแยกเป็น ๒ แปลง
เนื้อที่ คงวัดประมาณ ๑๕ ไร่ ๒ งาน เป็นที่ ขรณังฆ์ตั้ง
หรัับจัดมตประโยชน์บำรุงวัดประมาณ ๘ ไร่ ๒ งาน ๘๐ วา
รวมเนื้อที่ทั้งหมดประมาณ ๒๕ ไร่เศษ ที่เห็นออกจากคลอง

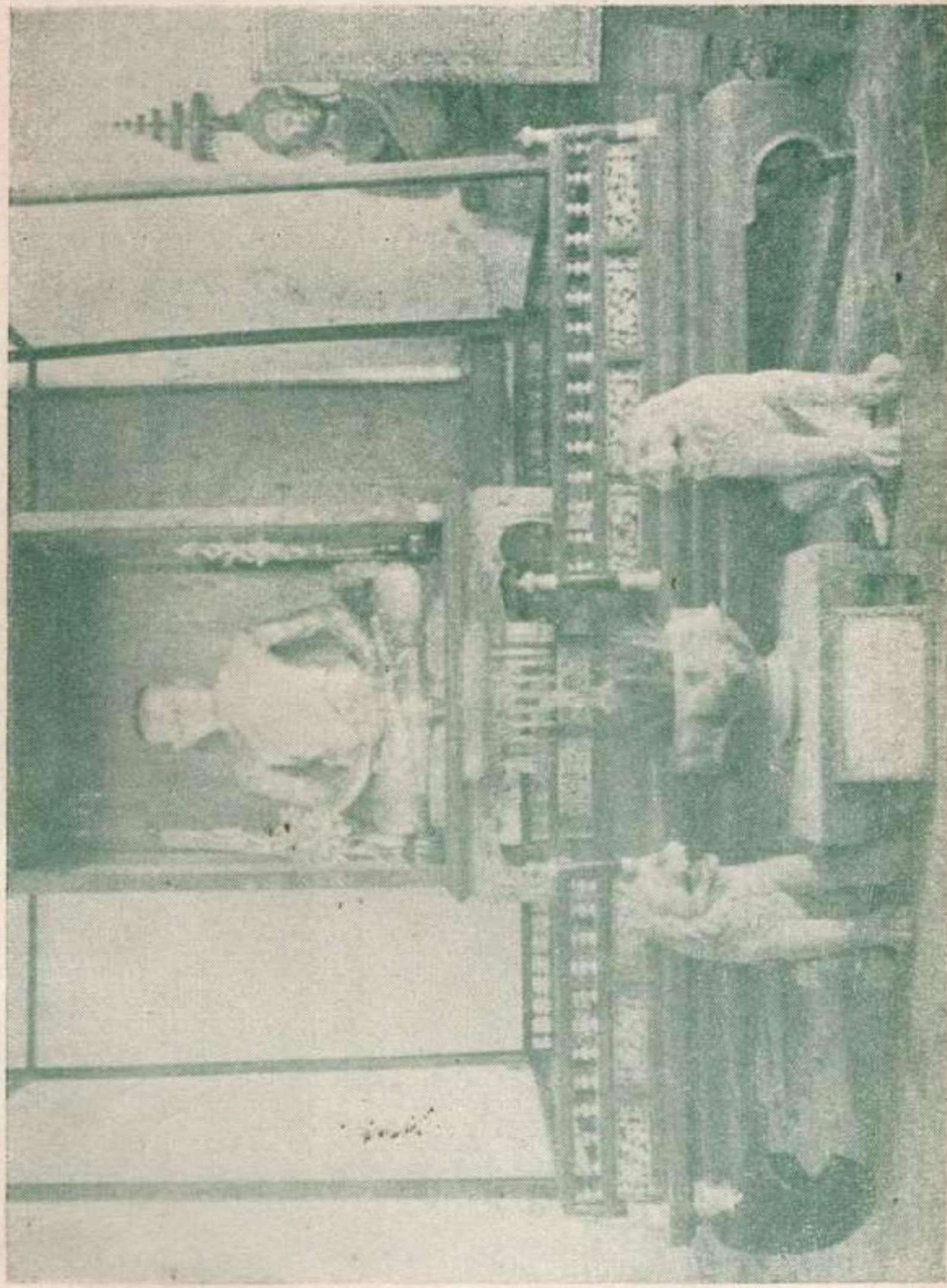
บางกอกใหญ่ชานไป ตามลำคลอง ทิศใต้จดคูและทาง
 รถไฟทิศตะวันออกจดคูวัด ทิศตะวันตกจดคลองบางยี่เรือ
 วัดอินทาราม เป็นวัดโบราณครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา
 เดิมเรียกว่าวัดบางยี่เรือนอก คูกับวัดราชคฤห์ซึ่งเรียกว่าวัด
 บางยี่เรือใน แต่ชาวบ้านแถบนั้นนิยมเรียกว่าวัดไ้ วัดนี้ไม่
 ปรากฏว่าใครเป็นผู้สร้างและสร้างมาแต่ครั้งใด มาถึงสมัย
 กรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงสถาปนาเป็น
 พระอารามหลวงชั้นเอกพิเศษ ทรงบูรณะปฏิสังขรณ์ทั่ว
 หงพระอารามอย่างถึงขนาดตลอดรัชกาล ปรากฏตามพระ
 ราชพงศาวดารว่า สมเด็จพระเจ้า กรุงธนบุรี ทรงบำเพ็ญ
 พระราช กุศล ถวาย พระเพลิง พระศพ สมเด็จพระพิทักษ์
 เทพามาตย์ พระราชชนนี ทวด บางยี่ เรือนอก เมื่อปีมะแม
 พ. ศ. ๒๓๑๘ และทรง บำเพ็ญ พระราช กุศลสักการะพระ
 อัฐิสมเด็จพระราชชนนีเป็นงานใหญ่ เมื่อปีวอก พ. ศ.
 ๒๓๑๙ อีกครั้งหนึ่ง ทวดบางยี่เรือนอกเหมือนกัน ครั้นน
 ไปรดให้สถาปนาบูรณะพระอุโบสถ พระพุทธรูป ตลอดจน

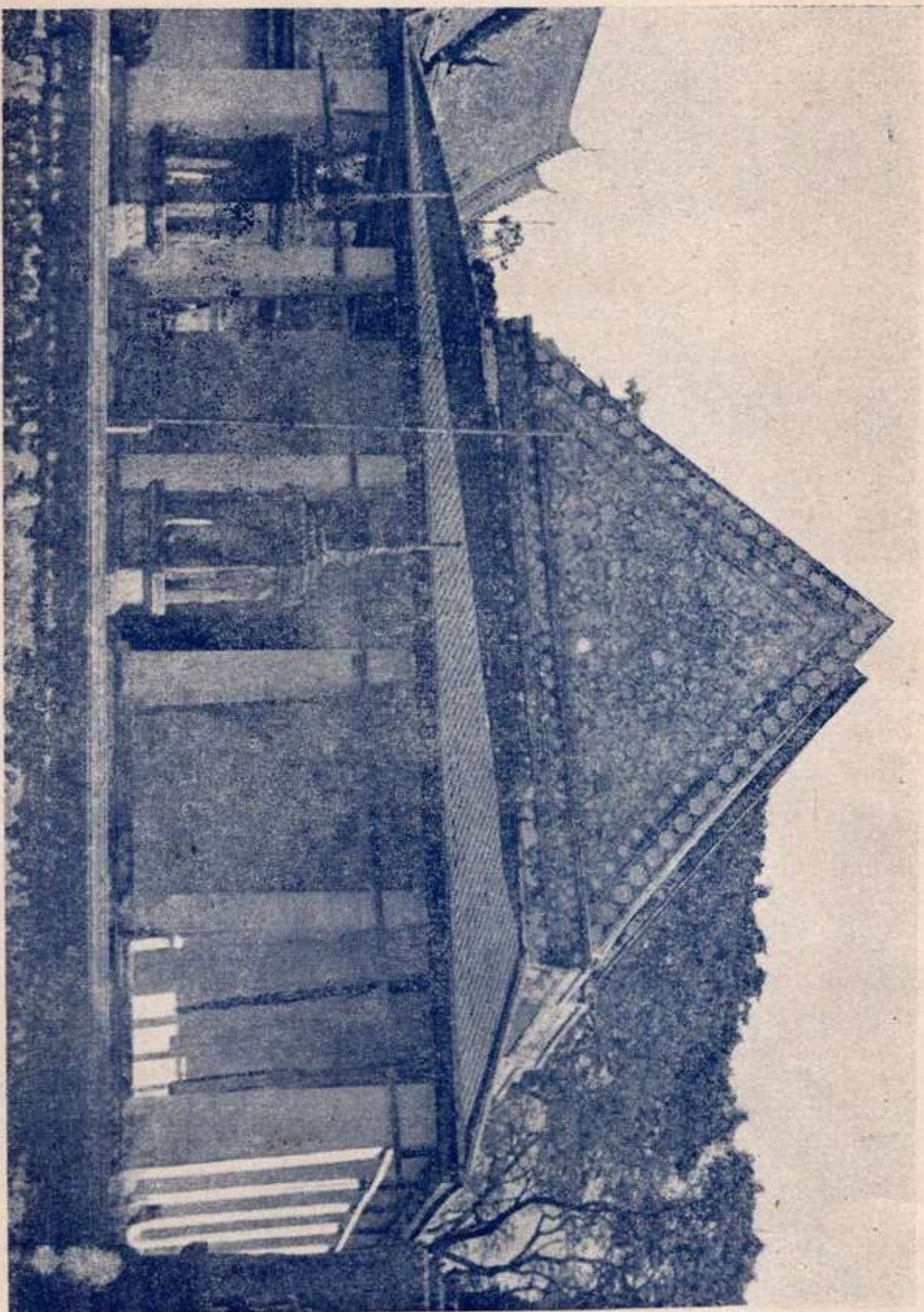
พระวิหารหลังใหญ่เดิมเป็นพระอุโบสถ มาใช้เป็น
พระวิหารเมื่อราวรัชกาลที่ ๓ พระวิหารหลังนี้แหละ
เป็นที่ประดิษฐาน พระพุทธรูปฉลองพระองค์สมเด็จพระ
พระเจ้าตากสินมหาราช

พระพุทธรูปฉลองพระองค์สมเด็จพระเจ้าตากสิน
 มหาราช ปางตรัสรู้ ที่ผ้าทิพย์ภายใต้ด้านหน้า มีรูปเทพ
 ประณมเป็นเครื่องหมาย

พระแท่นบรรทมสี่ไสยาสน์ ของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เป็นไม้กระดาน ๒ แผ่น
กว้างแผ่นละ ๘๘ เซ็นต์ หมา ๕ เซ็นต์ ยาว ๒ เมตร ๔๘ เซ็นต์ มีลูกกรง ๔ มีเสาพระวิสูตร
พร้อมสรรพ ประดิษฐาน พระบรมรูปจำลองไว้ ณ เบื้องบนพระแท่น

พระวิหารเล็ก เป็นพระวิหารตั้งคู่กับพระวิหารใหญ่ ซึ่งเดิมใช้เป็นที่ประทับของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช
หลังนั้นแหละ เป็นที่ประดิษฐานพระแท่นบรรทมสหัสยาสน์ ของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

พระวิหารการเปรียญ เสด็จ^๕มาสนับ^๖ชนใหม่^๗ทั่วทั้งพระอาราม
 ส่วนพระองค์^๘ถึงกับ^๙เสด็จ^{๑๐}ไปประทับ^{๑๑}แรมอยู่^{๑๒}ที่วัด ทรงธรรม
 และทรงพระกรรมฐาน เพื่อเพิ่มพูนพระราชกุศลทรงอุทิศ
 ถวายแด่^{๑๓}สมเด็จพระราช^{๑๔}มารดา^{๑๕}ให้ภัยโยย^{๑๖}ยิ่งขึ้น พระแท่น^{๑๗}ที่
 บรรทม^{๑๘}ได้ยาคัน^{๑๙}สำหรับ^{๒๐}ประทับ^{๒๑}แรมคราวนั้น เวदान^{๒๒}เก็บ
 รักษาไว้ใน พระวิหาร เล็กข้าง พระอุโบสถเก่า (ดูรูปภาพ
 ประกอบ)

มาถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ เรียกนาม
 วัด^{๒๓}ว่า วัดบางยี่เรือไทย ส่วนวัดราชคฤห์^{๒๔}เรียกว่าวัดบางย
 เรือรามัญ หรือเรียกสั้นว่าวัดมอญ ปราบกฎตามจดหมาย
 เหตุว่า เสด็จพระราชดำเนินทรงทอดพระปฏิสนธิ^{๒๕}ครั้งหนึ่ง เมื่อ
 วันอาทิตย์เดือน ๑๑ แรม ๘ ค่ำ พ.ศ. ๒๓๓๐ และเสด็จ
 พระราชดำเนิน ทรงทอด อีกครั้ง หนึ่งเมื่อปีระกา พ.ศ.
 ๒๓๓๒ จึงเป็นพระราชประเพณีใน รัชกาลต่อๆ มาจนถึง
 รัชกาลที่ ๗ เสด็จพระราชดำเนิน ทรงทอดพระปฏิสนธิ^{๒๖}ทุก
 รัชกาลอย่างน้อย^{๒๗}กัรัชกาลละคร^{๒๘}ครั้ง

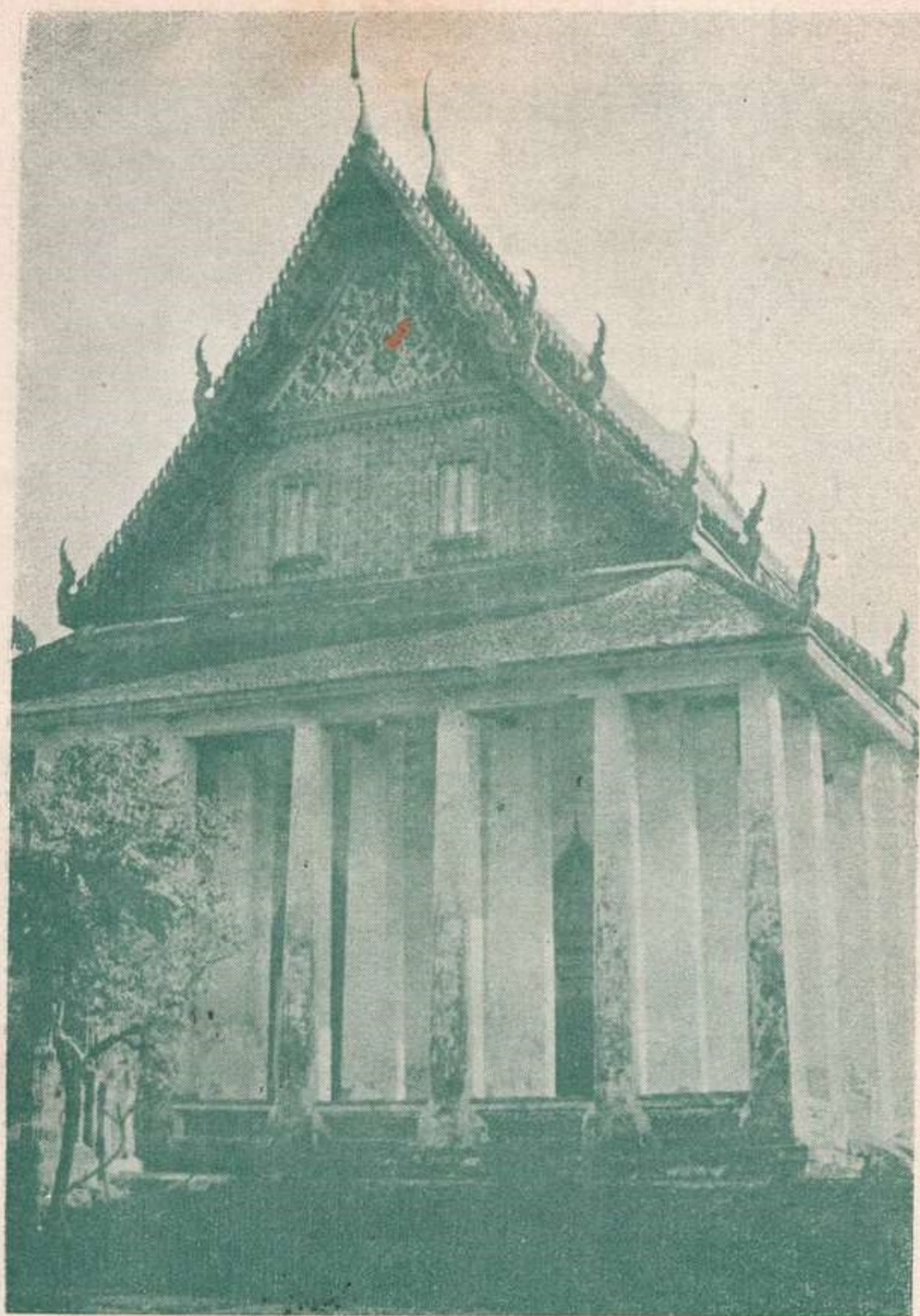
ที่พระอุโบสถเก่านี้ พระเจดีย์อยู่เบื้องหน้า ๒ องค์
 พระเจดีย์องค์ขวา ยอดบัว กลุ่มเป็น ที่บรรจุ พระบรม อัฐิ
 ของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระเจดีย์องค์ซ้าย ยอด
 ปล้องไฉน เป็นที่ บรรจุ พระอัฐิของสมเด็จพระอัครม-
 เหยี่ (ดูรูปภาพประกอบ) ส่วนภายใน พระอุโบสถเก่า
 ตามคำเล่าว่า พระประธานนั้นเป็นพระพุทธรูปฉลองพระ
 องค์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี เบื้องตรงฝาที่พยุบรรจุ
 พระบรมสังวรการของพระองค์ท่าน (ดูรูปภาพประกอบ)
 ครั้นล่วงมาถึง รัชกาลที่ ๓ พระอุโบสถ พระวิหาร
 การเปรียญ และเสนาสนะ ทรวดทรงงดงาม พระบาทสมเด็จพระ
 เจ้าพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงโปรดให้ พระยาศรี สหเทพ
 (ทองเพ็ง) ต้นตระกูลศรีเพ็ญ ซึ่งเป็นพระญาติของพระ
 องค์เจ้าอมพวัน ลูกเขยใน สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีสถา-
 ปนาขึ้นใหม่อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งใหญ่ พระอุโบสถนั้นสร้าง
 ครองที่เคียงพระบรมศพสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี และได้
 สร้างพระเจดีย์ ๓ องค์ขนาด เดียวกันใน ระหว่างวิหารปูชนีย

พระเจดีย์คู่หน้าพระวิหารใหญ่ องค์ซ้าย บัวกลุ่ม
 ที่ยอด คือพระเจดีย์กู่ชาติ ที่บรรจุพระบรมอัฐิสมเด็จพระ
 พระเจ้าตากสินมหาราช ส่วนองค์ขวา ที่บรรจุพระอัฐิ
 ของสมเด็จพระอัครมเหสี

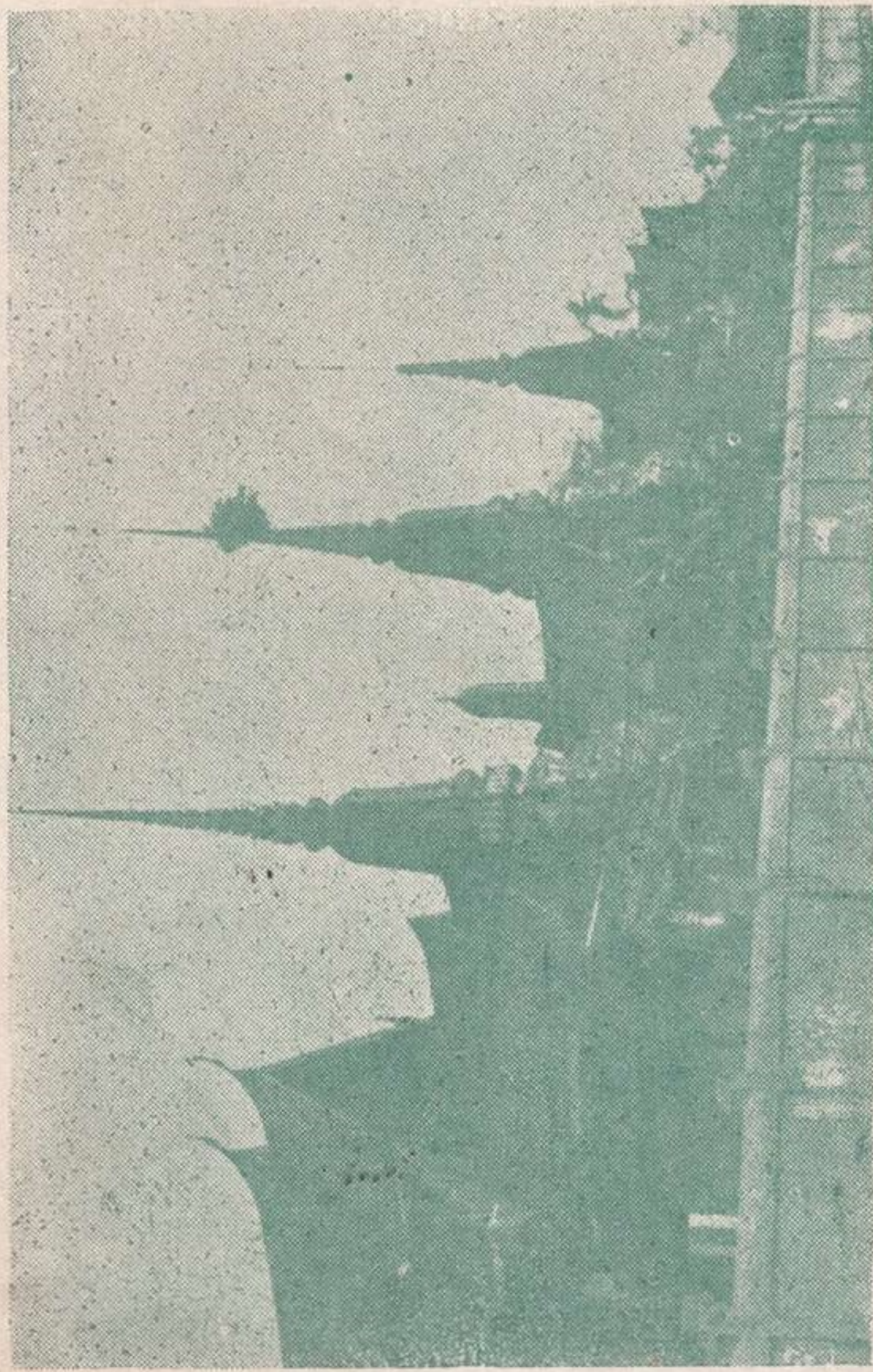
^{๖๘๒} พระเจดีย์กุชชาติ ^{๖๘๓} คือพระเจดีย์ที่บรรจุพระบรมอัฐิของ
 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เฉพาะองค์เดียวที่ยอด
 เป็นบัวกลุ่มเป็นเครื่องหมาย อยู่หน้าพระวิหารใหญ่

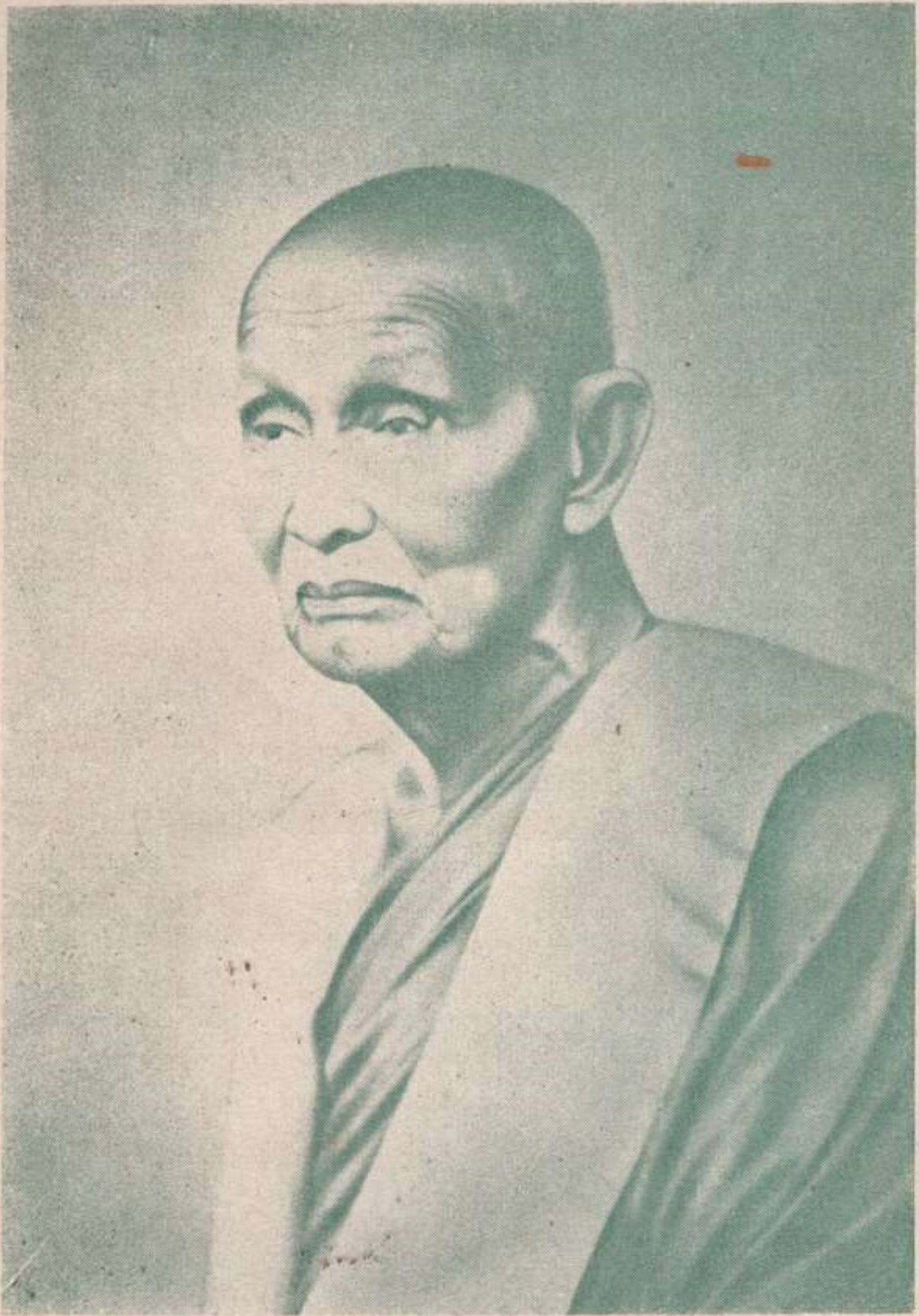
พระอุโบสถ หลังที่โปรดเกล้าฯ ให้พระยาศรี-
 สหเทพ (ทองเพ็ง) สร้างเล่ากันว่า ที่ตรงพระอุโบสถ
 หลังนี้ เป็นที่เคยฝังพระบรมศพสมเด็จพระเจ้าตากสิน
 มหาราชมาก่อน

พระประธานในพระอุโบสถ มีพระนามว่า
พระพุทธรชินวร เป็นพระพุทธรูปหล่อสมัยสุโขทัย
หน้าตักกว้าง ๑๐ ฟุต ๓ นิ้วครึ่ง

พระเจดีย์ ๓ องค์ ได้ปฏิสังขรณ์เมื่อรัชกาลที่ ๓
โดยพระยาศรสีเทพ (ทองเพ็ง) ต้นตระกูลศรีเพญ

พระทักษิณคณิศร ปุณฺณคกงฺคเธร (สาย บัวบาน)
เจ้าอาวาสวัดอินทารามองค์อดีต ถึงมรณะภาพ เมื่อ
๑๕ มกราคม ๒๔๘๔

สถาน ๔ หลังเล็ก ๆ (รูปภาพประกอบ) ทั้งได้สร้างศาลา
การเปรียญ หอไตรและพระปรางค์ ๒ ปรางค์พร้อมด้วย
วิหารคด ที่ทำหน้าหน้าวัด ให้สร้างเสาช้าง เสาไม้และ
เสาชิงช้า เมื่อได้สร้างสำเร็จบริบูรณ์แล้ว พระราชทาน
นามว่า วัดอินทาราม

ถึงสมัย คนรชกาทที่ ๕ ปุชนัย สถานและเสนาสนะใน
วัดทรุดโทรมโดยมาก พระเนร ร่วงโรย มีจำพรรษาไม่
ใคร่ถึง ๓๐ รูป ทางราชการ จึงอาราธนาให้ พระทักษิณ-
คณิศรย้ายจากวัดโพธิ์นิมิตรมาปกครองวัดนี้ นับแต่พระทักษิ-
ณคณิศรปกครองวัดนี้มา ท่านได้เอาใจใส่พยายามทำ
การปฏิสังขรณ์ซ่อมพระอุโบสถเก่าและพระวิหารเก่า ซึ่ง
โทรมลงเหลือแต่ผนังแค่ฐานบันฑิตเท่านั้น ทั้งยังได้สร้างกุฏิ
คอก กุฏิไม้โรงเรียนปริยัติธรรม ปฏิสังขรณ์พระอุโบสถ
หลังใหม่ สร้างถนน สระน้ำและกำแพง ในยุคนั้นว่า
การก่อสร้างเจริญขึ้นโดยลำดับ

ในด้านการศึกษา พระทักษิณคณิศรได้ชวนชวน
เป็นพิเศษ ทั้งในฝ่ายปริยัติธรรมและภาษาไทย ฝ่ายปริ-

ยัศธรรม มีการ สอนทั้ง นกธรรมแต่ละบาท มีภิกษุตาม
 เณรสอบได้ได้นกธรรมแต่ละเป็นเปรียญหลายรูป ที่สอบได้
 ได้อย่างสูงถึงประโยค ๘ ฉายภาษาไทย ท่านได้เริ่มจัดตั้ง
 ชนในวัดตั้งแต่ท่านมาปกครองวัดนั้บมาจนบัดนี้ เวदानม
 การสอนตั้งแต่อนุบาลถึงมัธยมตอนต้น มีนักเรียนได้รับการ
 ศึกษาสำเร็จจากโรงเรียนนี้ มีน้อย

ครั้นถึงยุคปัจจุบัน นับแต่ พ.ศ. ๒๔๘๔ เป็นต้นมา
 พระวิเชียรมนุได้ รับตำแหน่ง เจ้าอาวาส ปกครอง วัดนี้ ต่อ
 จากท่าน ได้ทำการปฏิสังขรณ์เสนาสนะ จัดการศึกษา
 จัดการปกครองให้เป็นไปด้วยดี จำเริญรอยตามพระทักษิ
 ษณคณิศรผู้เป็นพระอุปัชฌายะสืบมาจนกาลบัดนี้
 ตั้งตำคณในวัดนี้ ที่เป็นปูชนียวัตถุ คือ

๑. พระประธานในพระอุโบสถ เป็นพระพุทธรูปหล่อ
 ปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย หน้าตักกว้าง ๓๐ ฟุต ๓ นิ้วครึ่ง
 มีพระนามว่า พระพุทธรชินวร

๒. พระพุทธรูปฉลองพระองค์สมเด็จพระเจ้าตากสิน
 มหาราช เป็นพระพุทธรูปปางตรัสรู้หน้าตักกว้าง ๔ ฟุต

พระวิเชียรมนั จีรวฑฒเถระ (พ้น ทองพูน้อย)
ป.ธ. ๘ เจ้าอาวาสวัดอินทารามองค์ปัจจุบัน

๕. ๒๗ บ. 10772 ๐๒. ๗

๘ นวครัง เป็นพระประธานในพระอุโบสถเก่า เป็นที่บรรจุ
พระบรมสังวรังการของพระองค์

๓. พระพุทธรูปหล่อปางมารวิชัย สมัยอยุธยา หน้า
ตักกว้าง ๕ ฟุต ๑๐ นวครัง ประดิษฐานอยู่ในพระวิหาร
เล็กข้างพระอุโบสถเก่า

๔. พระพุทธรูปหล่อปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย หน้า
ตักกว้าง ๕ ฟุต ๒ นวครัง ประดิษฐานอยู่ในศาลาการ-
เปรียญเก่าคู่กับหอไตร

๕. พระพุทธรูปหล่อปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย หน้า
ตักกว้าง ๓ ฟุต ๗ นวครัง ประดิษฐานอยู่ในหอไตรคู่กับ
ศาลาการเปรียญ

๖. พระพุทธรูปหล่อปางมารวิชัย สมัยสุโขทัย หน้า
ตักกว้าง ๓ ฟุต ๒ นว ประดิษฐานอยู่ในหอสดมมนตชนบน

๗. พระเจดีย์กุศาติ คือพระเจดีย์ที่บรรจุพระบรม-
อัฐิของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ยอดเป็นบัวกลุม
คู่กับพระเจดีย์บรรจุพระอัฐิของสมเด็จพระอัครมเหสี ซึ่ง